

MÜMINİN ŞIARI DOĞRULUK

Uğur YILMAZ

DİB Atama 2 Daire Başkanı

Hidayet rehberimiz Kur'an-ı Kerim'in ve Sevgili Peygamberimizin (s.a.s.) üzerinde en fazla durduğu hususlardan biri insanın hak ve hakikat arayışıdır. Zira dinimiz İslam'ın temel

gayesi tevhit inancı, ibadetleri, ahlaki değerleri ile hak ve hakikati yeryüzünde yeniden tesis etmektir. İnsanca yaşamayı, erdemli bir hayat sürmeyi temin etmektir. Gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde erdemli bir

hayatın inşası ve devamı noktasında en temel ve vazgeçilmez değerler manzumesi ise dinimizin bize öğrettiği güzel ahlaka dair prensiplerdir. Güzel ahlakın en belirgin özelliklerinden biri de doğruluk ve dürüstlüktür.

Doğruluk ve dürüstlük, sadece dille yani sözle sınırlı olmayan, zihni, gönlü, bedeninin bütün uzuvlarını, tutum ve davranışlarımızı hâsılı insanın her anını, hayatın her alanını kuşatan bir değerdir. Doğruluk ve dürüstlük, her şeyden önce insanın hak ve hakikat yolcusu olma arzusunun, doğru inanç ve doğru yolda yürüme azminin, insanca yaşama kararlılığının tezahürüdür. İnsanlığa doğruluğu yeniden öğretmek üzere gönderilen ve

daha peygamberlik vazifesini üstlenmeden “el-emin/güvenilir” vasfıyla anılmaya başlayan Allah Resulü (s.a.s.) doğruluktan ayrılmayan, özüyle ve sözüyle dürüst olan sadakat ehli kimselerin Allah katında “sıddîk” olarak anıldığını bildirirken bunu terk ederek hayatını yalan, hile ve aldatma üzerine bina edenlerin ise “kezzâb” olarak nitelendirildiğini ifade etmiştir. Âlemlere Rahmet Elçi, bu prensipleri öğrettiği aynı hadisinde doğruluğu şiar edinmeyi istemiş, bu güzel hasletin insanı cennete götüren iyiliklerin anahtarı olduğunu haber vermiştir. Bununla birlikte yalandan uzak durmayı emreden Sevgili Peygamberimiz, bu olumsuz özelliğin kişiyi cehennemeye sürükleyen kötülükler açılan bir kapı olduğunu belirtmiştir. (Müslim, Birr ve Sıla, 105.)

Sıdk, doğruluk ve dürüstlüğü hayatın her safhasında prensip hâline getirmektir. Sadık, özü ve sözüyle doğru olan kişidir. Sıddîk, İbrahim Halilullah (a.s.) misali inancı uğrunda ateşe atılmayı göze alan, Hatemü'l-Enbiya Muhammed Mustafa (s.a.s.) gibi davası uğrunda sabır ve metanetle bütün zorluklara katlanan, Hz. Ebu Bekir Efendimiz gibi hak ve hakikati zihni, gönlü ve diliyle tereddütsüz tasdik edip her şart ve durumda bunu haykıran, doğruluktan bir an olsun taviz vermeyen kimsedir.

Peygamberlerin en önemli vasfı “sıdk”

İnsanlığa imanı ve ahlakı, vahyi ve hidayeti, doğruluğu ve dürüstlüğü, güveni ve emaneti taşımak için insanlığın varolu-

şundan Peygamber Efendimize (s.a.s.) kadar gönderilen bütün peygamberlerin ortak niteliği “doğruluk ve güvenilirlik” anlamına gelen “sıdk ve emanet” vasfına sahip olmalarıdır. Tebliğ ve davetin başarıya ulaşması için doğruluk, dürüstlük ve samimiyet olmazsa olmaz şarttır.

Nitekim insanlık, kendisine rahmet vesilesi olarak gönderilen Resul-i Ekrem’i (s.a.s.) doğruluk ve güvenilirliği ile tanımıştır. O, gençlik yıllarından itibaren dürüstlüğünden dolayı sözü dinlenen, itibar edilen, dikkate alınan, nice meselenin çözümünde görüşüne başvuru- rulan saygın bir insan olmuştur. Peygamberlik vazifesini üstlendikten sonra kendisine iman edenlerin sayısının hızla artarak İslamiyet’in dalga dalga gönüllerden gönüllere yayılmasının en önemli sebeplerinden biri de onun doğruluk ve güvenilirliğidir, güzel ahlakla bezenmiş örnek kişiliğidir. Öyle ki sırf asırlardır devam etmekte olan düzenlerine başkaldırdığı düşüncesinden hareketle peygamberliğini kabul etmeyen ve ona iman şerefinden kendilerini mahrum bırakan müşrikler başta olmak üzere bütün düşmanları dahi onun güzel ahlakını itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Örneğin Peygamberimiz (s.a.s.), civardaki devlet başkanlarına İslam’a davet amacıyla gönderdiği mektuplardan birini de Dihye b. Halife vasıtasıyla Herakleios’a göndermiştir. Mektubu okuyan Herakleios, Peygamberimize ve İslam’a dair daha detaylı bilgiler alabilmek için Suriye bölgesine ticaret için gitmiş olan ve henüz

İslam'a girmemiş Ebu Süfyan ve arkadaşlarıyla görüşmüş ve aralarında uzun bir konuşma gerçekleşmiştir. Herakleios'un, "O (peygamber olduğunu söyleyen) adam size neleri emrediyor?" şeklindeki sorusuna Ebu Süfyan şöyle cevap vermiştir: "Sadece Allah'a kulluk ediniz, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayınız. Atalarınızın 'iman ettik' dedikleri şeyleri terk ediniz, diyor. Bize namaz kılmayı, sözde ve işte doğruluğu, iffetli yaşamayı ve akraba ile ilgilenmeyi emrediyor." (Buhari, Bed'u'l-vahy, 6, Şehâdât 28.)

İnançta ve amelde doğruluk

Kur'an-ı Kerim'i ve sünneti doğru anlayıp doğru yaşamak, İslam'ı doğru anlatmak Müslümanlar olarak en önemli vazifemizdir. Çünkü İslam'da doğruluk, dürüstlük, hak ve hakikat birbirinden ayrılmaz bir bütünü ifade etmektedir. Bu sebeple bir Müslüman için samimi imandan sonra en önemli husus, bu iman gereği ve göstergesi olan ve kulu Rabbine yakınlaştıran halis niyetli ibadetler ile bu ibadetlerin yön verdiği güzel ahlaka dayalı bir hayattır. Diğer bir ifadeyle iman ve hayat uygunluğu, öz ve söz bütünlüğü, kâl ve hâl uyumu bir mümin şahsiyetin kernalinin yansımasıdır.

Bugün yaşanan en temel ahlaki sorunlar arasında kimi insanların özülle sözü arasında bir insicamın olmaması, kalpler ile beden diğer uzuvları arasında çoğu zaman uyumsuzluk olmasıdır. Anadolu erenlerinden Mevlana'nın ifadesiyle "olduğu gibi görünmemek, görüldüğü gibi olmamak", gösteriş ve görse-

ği ön plana çıkarmak günümüz dünyasının en büyük hastalıklarındandır. İletişim teknolojilerinin baş döndürücü bir hızla geliştiği çağımızda bilgi, söz, hâl ve hareketlerin doğruluğuna bakılmadan, aslının araştırılmasına gerek duyulmadan zihinler, gönüller, gözler, diller gösteriş kurbanı edilebilmektedir. Hemen her alanda görsel ön plana çıkarılmakta, özellikle söylenen sözlerin, yapılan işlerin sanal ortamdaki beğeniler, yorumlar, paylaşımlar ve ulaşılan kişi sayısı üzerinden değerlendirildiğine şahit olunmaktadır. Diğer taraftan yaşadığımız dünyada herkes muhataplarından doğru ve dürüst olmasını beklerken kimileri kendi yaşantılarına bunu yansıt(a)mamaktadır. Oysa sanal ya da gerçek âlemde insan iyi niyetini ve samimiyetini korumalıdır. Söylediklerinden, yapıp ettiklerinden sorumlu olduğunu unutmamalıdır. Yüce Kitabımız-

Kur'an-ı Kerim'i ve sünneti doğru anlayıp doğru yaşamak, İslam'ı doğru anlatmak Müslümanlar olarak en önemli vazifemizdir. Çünkü İslam'da doğruluk, dürüstlük, hak ve hakikat birbirinden ayrılmaz bir bütünü ifade etmektedir.

da insanlığa örnek kişilik olarak takdim edilen ve bu hayatın bir hesabının olduğuna inanan mümin ise imaj ve görüntünün, gösteriş ve görselin büyümesine kapılmadan sözün ve işin hakikatini ortaya koymalı, hikmeti elden bırakmadan kelamını ve davranışlarını ihlasla bezemeli, samimiyetle değerli kılmalıdır.

Doğruluk ve yalan bir kalpte bulunmaz

"Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hiyanet ile emanet bir arada bulunmaz." (İbn Hanbel, Müsned, II/349.) buyurmaktadır Allah Resulü (s.a.s.). Niyet, düşünce, söz ve davranışlarda dosdoğru olunması gerektiği gibi verilen sözde durmada, ahde vefada da dosdoğru olmak müminin şiarıdır. Müslüman'ın ilkesi, imanını ve ibadetlerini güzel ahlak ile desteklemek ve daha da anlamlı kılmaktır. Mümin, güvenilir insandır, hayatını iyiliklerle anlamlı kılar, güzel işlere sevinir ve bunları elinden geldiğince çevresine yayar; o, kötülükten uzak durur, gördüğü bir yanlıştan dolayı üzülür, çirkinliklere gücü yettiğince engel olur. İnsanı hem dünyada hem de ahirette mutlu ve mesut yaşatacak olan da işte bu ideal şuur ve engin tutumdur.

Hayatın her alanında doğruluk

Hz. Peygamber'in değerler dünyasında toplumun bütün kesimleri, hayatın her alanında doğru sözlü, dürüst ve güvenilir olmalıdır. Eşler birbirlerine ve çocuklarına, evlatlar anne babalarına, kardeşlerine ve büyüklerine, komşu komşuya, akraba akra-

baya, öğretmen ile öğrenci, amir ile memur, idareci ile halk, esnaf ile müşteri, hâsılı herkes birbirine karşı samimi olmak durumundadır. Toplumsal huzurun, refahın, kalkınmanın, dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmanın yolu işte bu bilinçten geçmektedir. Zira müminleri olmakla onur duyduğumuz, şeref bulduğumuz İslam, doğruluk ve dürüstlük dinidir. Yüce dinimiz, iyilik ve güzellikleri hayatın her alanına hâkim kılmayı amaçlayan, yalan, hile, ihanet, aldatma, zarara uğratma gibi bütün kötülükleri yok etmeyi gaye edinen hakikatler bütünüdür.

Kim olduğun, kiminle olduğuna bağlıdır

Sosyal bir varlık olarak insan yaşadığı çevreyi etkilediği gibi bu çevrenin de onun kimlik ve kişiliğine, hayatına, karakterine, tercihlerine etkisi vardır. Hikmetinin kaynağı hidayet rehberimiz Kur'an-ı Kerim ve Sevgili Peygamberimizin nezih sünneti ile yoğrulmuş ecdadımız, "Üzüm üzüme baka baka kararır." diyerek bu gerçeğe vurgu yapmıştır. Yüce Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de "Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve sadıklarla beraber olun!" (Tevebe, 9/119.) buyurmuştur. Allah Resulü (s.a.s) de "Kişi arkadaşının dini üzeredir. Öyleyse her biriniz, kiminle arkadaşlık kuracağına dikkat etsin." (Tirmizi, Zühd, 45.) sözüyle kişinin arkadaş çevresinin önemini ve çevresinde yer alacak kimseleri itina ile seçmesi gerektiğini vurgulamıştır. Buna göre hayatını doğruluk ve dürüstlük üzerine inşa eden kimselerle dostluk kurmak kişinin de doğru

Bugün el-Mümin olan Allah'a, el-Emin olan bir peygambere iman etmiş kişiler olarak medeniyetimizi yeniden ayağa kaldırmak, örnek ve öncü bir toplum oluşturmak istiyorsak yolumuzun doğruluk ve dürüstlükten geçtiğini unutmamalıyız.

ve dürüst olmasına katkı sağlayacaktır. Bunun tersine yalancılık, hilekârlık, sahtekârlık gibi insanı değersizleştiren hasletleri benimsemiş kimselerle yakın olan kişiye de elbette zamanla bu kötülükler sirayet edecektir.

Doğruluk ve dürüstlük kurtuluşun anahtarıdır

Toplumun kalkınmasının, mutluluğunun, huzur ve sükûnunun temelinde hiç şüphesiz ki maneviyat ve güzel ahlak vardır. Bu çerçevede İslam, ahlaki toplumsal hayatın olmazsa olmazı olarak görmüştür. İslamın ahlaka bu denli önem vermesi, yaşantısı ile çağlar üstü örneklik teşkil eden Hz. Peygamber'in bu doğrultudaki gayreti, öğretileri, kişileri ve toplumu güvence altına almaya, dünya huzurunu ve ebedî kurtuluşu sağlamaya matuftur. Aslında İslam'ın insanı doğrudan istediği güzel ahlak sahibi bir toplum inşa etmesidir. Güzel ahlaka yön veren, güzel ahlaki yayan, güzel ahlaki daha da anlamlı kılan en temel prensiplerin başında da doğruluk ve dürüstlük gelir. Dürüstlük, el-Emin'in ümmeti olmakla şeref kazanan müminin en önemli vasfıdır. Dürüstlük, Müslüman

bir toplumun vazgeçilmez özelliklerindedir.

Bugün el-Mümin olan Allah'a, el-Emin olan bir peygambere iman etmiş kişiler olarak medeniyetimizi yeniden ayağa kaldırmak, örnek ve öncü bir toplum oluşturmak istiyorsak yolumuzun doğruluk ve dürüstlükten geçtiğini unutmamalıyız. Yunusumuzun deyişiyle cümleler doğrudur, biz doğru isek; doğruyu bulamayız biz eğri isek. Öyleyse özümüzde sözümüzde, tutum ve davranışlarımızda, birbirimizle ilişkilerimizde ve hayatımızın her safhasında doğruluğu kendimize şiar edinirsek ailemizden komşularımıza, akrabalarımızdan şehrimize, ülkemizden bütün dünyaya iyiliği, doğruluğu ve dürüstlüğü yaymış oluruz. Doğruluğu kişiliğimiz, dürüstlüğü karakterimiz, emanete sahip çıkmayı mizacımız yapmalıyız ki sadakat sahibi müminler olabilelim. Ziya Paşa'nın şu anlamlı sözlerini kendimize rehber edinelim ki Rabbimizi her daim yanımızda bulabilelim:

*İnsana sadâkat yaraşır
Görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların
Hazreti Allah. ■*